

Lietuvos Respublikos Seimui

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2022 m. spalio 3 d. Nr. FAE-5

Vilnius

NEIGIAMA NUOMONĖ DĖL NACIONALINIO FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO

Mes atlikome 2021 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio auditą.

Mūsų nuomone, dėl mūsų išvados skyriuje „Pagrindas pareikšti neigiamą nuomonę dėl nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio“ aptarto dalyko reikšmingumo 2021 metų nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais neparodo tikros ir teisingos visų viešojo sektoriaus subjektų, kurių finansinės ataskaitos konsoliduotos į vieną ataskaitų rinkinį, 2021 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės, 2021 metų veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

PAGRINDAS PAREIŠTI NEIGIAMĄ NUOMONĘ DĖL NACIONALINIO FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO

Nustatėme finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio ir trumpalaikio turto, įsipareigojimų, grynojo turto straipsnių, veiklos rezultatų ataskaitos pagrindinės veiklos pajamų, sąnaudų ir pagrindinės veiklos perviršio ar deficito straipsnių, grynojo turto pokyčių ataskaitos kitų rezervų ir sukaupto perviršio ar deficito prieš nuosavybės metodo įtaką straipsnių, pinigų srautų ataskaitos pagrindinės veiklos, finansinės veiklos pinigų srautų straipsnių duomenų reikšmingų iškreipimų (detali informacija ataskaitos 1 skyriuje, 1 lentelėje), kuriuos lėmė iškreipimai žemesniojo konsolidavimo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkiniuose ir iškreipimai atliekant konsolidavimo procedūras (žr. ataskaitos 1 skyrių):

- 1) 97,67 proc. (11 801,23 mln. Eur) duomenų apie mokesčių pajamas ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo negalime patvirtinti. Aplinkybės Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fonde, susijusios su apskaitai tvarkyti naudojamų informacinių sistemų trūkumais, ir 2021 metais liko nepakitusios.
- 2) 23 valstybės informacinės sistemos ir registrai neužregistruoti viešojo sektoriaus subjektų finansinėje apskaitoje.
- 3) 3 029,50 mln. Eur, užregistruoti kaip finansinis turtas, nors tikrasis turinys – žemė ir infrastruktūros ir kiti statiniai (keliai). Taip padaryta dėl priimtų sprendimų šį valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą apskaityti VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos, o ne Susisiekimo ministerijos apskaitoje, nors VĮ iš minėto turto

ekonominės naudos negauna ir turto valdymo sprendimų nepriima. Be to, nebaigta valstybinės reikšmės kelių užimamų žemės sklypų teisinė registracija – 2021-12-31 liko neužregistruota apie 10 proc. tokių žemės sklypų, kurie neužregistruoti ir finansinėje apskaitoje.

- 4) Negalėjome patvirtinti 2 327,95 mln. Eur duomenų apie mineralinių išteklių ir su jais susijusių sumų verčių teisingumo, nes išteklių Lietuvos geologijos tarnybos apskaitoje rodomi neteisingomis vertėmis, jie neinventorizuojami, o mineralinių išteklių sąnaudų priskaičiuota 653,36 mln. Eur, t. y. 21 kartą daugiau, nei Valstybinėje mokesčių inspekcijoje gauta pajamų – 30,67 mln. Eur. Sąnaudoms apskaičiuoti taikomos vertės reikšmingai (iki 33 kartų) skiriasi nuo pajamoms apskaičiuoti taikomo mokesčio tarifo.
- 5) 936,04 mln. Eur pajamos ir 663,34 mln. Eur sąnaudos padidintos 2021 m. apskaitant atidėjinius (ilgalaikius įsipareigojimus) – perregistruojant atidėjinių dalį giluminiam atliekynui įrengti ir užregistruojant Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo atidėjinių iš Europos Sąjungos lėšų dalį.
- 6) 964,72 mln. Eur infrastruktūros ir kitų statinių duomenų teisingumo negalėjo patvirtinti savivaldybių kontrolieriai, dėl klaidų apskaitant savivaldybių kelius ir gatves.
- 7) Negalėjome patvirtinti 337,27 mln. Eur turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto duomenys teisingumo, nes trijų viešojo sektoriaus subjektų – Daugiabučių namų modernizavimo fondo, Valstybinio studijų fondo, Licencijuotų sandėlių kompensavimo fondo – finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimų.
- 8) 116,73 mln. Eur ilgalaikis finansinis turtas padidintas, o pinigai ir pinigų ekvivalentai ta pačia suma sumažinti, nes Aplinkos ministerija JESSICA kontroliuojančiojo ir JESSICA II fondų fondų finansinius duomenis atskleidžia neteisingai.
- 9) 181 mln. Eur valstybės prisiimtų įsipareigojimų finansuoti daugiabučių namų modernizavimą ir atnaujinimą bei analogiškų įsipareigojimų pagal kitus Europos Sąjungos ir nacionalinius projektus neužregistruota finansinėje apskaitoje ir nenurodyta ataskaitose kaip atidėjiniai, neatskleisti ir aiškinamajame rašte kaip neapibrėžtieji įsipareigojimai.
- 10) Negalėjome patvirtinti duomenų apie miško žemę – 192,84 mln. Eur konsoliduotųjų ataskaitų rinkinyje nurodytos žemės vertės – teisingumo, nes Aplinkos ministerijos apskaitoje neužregistruoti ir neišregistruoti iš Nacionalinės žemės tarnybos perimti ir jai perduoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypai, neteisingai nustatyta ir sudarant finansines ataskaitas nepatikslinta žemės tikroji vertė, netinkamai atlikta žemės inventorizacija.
- 11) Privalomojo sveikatos draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje 41,84 mln. Eur padidintos pagrindinės veiklos kitos pajamos ir socialinių išmokų sąnaudos, dėl lėšų, kurios savo ekonomine prasme yra fondo ankstesniais laikotarpiais pripažintų sąnaudų kompensacija už suteiktas paslaugas, išduotus vaistus, priemones. Negalime patvirtinti 5,56 mln. Eur trumpalaikio turto teisingumo dėl informacinės sistemos trūkumų (neužtikrinamas apskaitai tvarkyti reikalingų duomenų atsekamumas), taip pat trumpalaikio turto likučio 7,28 mln. Eur

- (iš 32,86 mln. Eur) ir ilgalaikio finansinio turto likučio 41,29 mln. Eur dėl ilgiau nei 12 mėnesių atidėtų gautinų sumų mokėjimų neteisingo registravimo.
- 12) Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje negalėjome patvirtinti fondo po vienerių metų gautinų 63,40 mln. Eur įmokų ir 60,33 mln. Eur grąžintinų permokų teisingumo dėl savarankiškai dirbančių asmenų sumokėtų privalomojo sveikatos draudimo įmokų apskaitos – nebuvo mažinamos apskaičiuotos įmokų prievolės, bet fiksuotos jų permokos.
  - 13) Negalėjome patvirtinti 22,41 mln. Eur biologinio turto duomenų teisingumo, nes biologinio turto apskaita Nacionalinėje žemės tarnyboje tvarkoma ne pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus taip, kad būtų galima identifikuoti teisingus turto vertės pokyčius: ar medynų vertė padidėjo dėl naujų atsiradimo, ar sumažėjo dėl jų perdavimo kitiems subjektams, ar vertė pakito dėl anksčiau apskaitoje užregistruotų medynų tikrosios vertės pokyčio.
  - 14) Negalėjome patvirtinti 43,77 mln. Eur turto (atsargų) likučių duomenų teisingumo, nes Ekstremalių sveikatai situacijų centro ir Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos inventORIZACIJOS duomenys neatitiko apskaitos registru duomenų.
  - 15) Teismų apskaitoje neregistruojamos su teismų žyminio mokesčio ir paskirtų baudų pajamomis susijusios ūkinės operacijos ir ši informacija neatskleidžiama finansinėse ataskaitose (Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis 2021 m. gauta 18,6 mln. Eur žyminio mokesčio ir baudų įplaukų).
  - 16) 3 proc. (apie 4,51 mln. Eur) kilnojamųjų kultūros vertybių Kultūros ministerijos ir jai pavaldžių muziejų apskaitoje užregistruota ne tikrąja, o simboline vieno euro verte. Be to, archyvai, saugantys vertybes, kurios atitinka viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartuose numatytus turto pripažinimo kriterijus, jų finansinėje apskaitoje neregistruoja ir neatskleidžia finansinėse ataskaitose. Todėl neužregistruotų kilnojamųjų kultūros vertybių suma yra dar didesnė, nei minėti 3 proc.
  - 17) Pajamos ir turtas padidinti 37,17 mln. Eur dėl neeliminuojamo importo PVM, atsirandančio iš santykio tarp viešojo sektoriaus subjektų.

Auditą atlikome pagal tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už auditą“. Esame nepriklausomi nuo audituojamo subjekto pagal Valstybės kontrolės darbuotojų etikos kodeksą ir laikėmės kitų šiame kodekse nustatytų etikos reikalavimų.

Mes manome, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų neigiamai nuomonei dėl nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio pagrįsti.

VADOVYBĖS ATSAKOMYBĖ UŽ NACIONALINĮ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINĮ

Lietuvos Respublikos finansų ministras yra atsakingas už nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Už nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį sudarančių visų savivaldybių, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, kitų valstybės išteklių fondų, kurių lėšų sąmatas tvirtina Lietuvos Respublikos Seimas, ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių sudarymą yra atsakingi šių viešojo sektoriaus subjektų vadovai arba jų įgalioti administracijos vadovai teisės aktų nustatyta tvarka.

AUDITORIAUS ATSAKOMYBĖ UŽ AUDITĄ

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar 2021 metų finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir pateikti auditoriaus išvadą su mūsų nuomone. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingą iškraipymą, jeigu jis yra, visada galima nustatyti auditu, kuris atliekamas pagal tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Iškraipymai, kurių gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.

Išsamesnis auditoriaus atsakomybės apibūdinimas pateiktas Valstybės kontrolės interneto tinklalapyje (<https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Post/15708>). Šis apibūdinimas yra sudedamoji auditoriaus išvados dalis.

Valstybinio audito išvadą teikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridėdame audituotą nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas